

(temperatura +8 stopinj), me je presenetilo s prebujanjem meniškcev v smrekovojelovem gozdu v bližini Godoviča.

Meniški, ki so tu očitno prenočevali, so se ob značilnih nežnih glasovih ciii, ciii, ciii... pričeli dvigati v zrak. Ob tem se je napravil pravi "vlak", saj meniškcev kar ni hotelo biti konca. Celotna jata (ko je bila v zraku) je štela prek 350 meniškcev. Takega števila teh ptic skupaj dotlej še nisem videl.

O velikem številu meniškcev v tem letu je v *Acrocephalus* poročal tudi Franc Bračko.

Brkata sinica *Panurus biarmicus*

Ko sem v poznem popoldnevu 27. aprila 1993 prečkal leskovo grmišče na bližnjem gričku pri Godoviču, sem iz gostega leskovega grma splasil pet brkatih sinic, ki so se očitno že pripravljale na prenočevanje.

Z značilnimi čivkajočimi glasovi so se dvignile v zrak ter izginile v daljavi. Poleg glasov jih je bilo nemogoče zamenjati zaradi dolgih repov ter načina leta, ki spominja na let plašice. To je bilo moje prvo opazovanje brkatih sinic v okolici Godoviča in prvo spomladansko opazovanje sploh.

Škrlatec *Carpodacus erythrinus*

Lepo nedeljsko dopoldne 4.6.1995 v Godoviču je kar prekipevalo od ptičjega petja. Nekajkrat mi je med vsem petjem prišlo v uho znano petje škrlatca. Ker o tem nisem bil povsem gotov, saj je prihajalo precej od daleč, in sicer z različnih lokacij, sem pripravil kasetofon s posnetkom petja ter ga odložil kar na vrtno klop pred hišo. Samo nekaj trenutkov kasneje sem pogledal skozi okno, in glej veselje: samo meter stran od kasetofona na vrhu nizkega bora je sedel in pel škrlatec. Ni ga krasila čudovita rdeča barva, značilna za odrasle ptice, saj je bil še v rjavem drugoletnem perju. Kmalu nato je odletel, vendar sem ga še istega dne proti večeru slišal peti v okolici Godoviča.

Dlesk *Coccothraustes coccothraustes*

Zgodaj spomladi 1. 1993 je moja pozornost vzbudil za naše kraje zelo številan prelet dleskov. Prek Godoviča so leteli v

nizkem letu v jatah, ki so štele povprečno po 10 do 30 osebkov, posamezni pa so občasno sedali po vrhovih dreves, vendar nisem opazil, da bi se tudi hranili.

Navajam število opazovanih dleskov po datumih:

13. 3. 1993	približno	150	osebkov
18. 3. 1993	"	80	"
19. 3. 1993	"	120	"
20. 3. 1993	"	40	"
21. 3. 1993	"	70	"
22. 3. 1993	"	250	"

Peter Grošelj, Godovič 124, 5280 Idrija

Nove knjige **New books**

P. Sackl und O. Samwald (1997): Atlas der Brutvögel der Steiermark

Knjiga obsega 432 strani. Po uvodu, kjer izvemo vse o metodah dela in obdelavi podatkov, nam avtorja v posebnem poglavju predstavita naravne danosti avstrijske Štajerske: obliko površja, geološko podlago, podnebje, vegetacijo in rabo tal. Sledi poglavje, v katerem so zbrani podatki smiselno obdelani in predstavljeni v besedi, kakor tudi slikah, tabelah in grafikonih kot splošne značilnosti ornitofavne. Naslednja točka je rdeči seznam ogroženih gnezdilcev Štajerske, sledi ji seznam izumrlih in izginulih gnezdilcev. Večino knjige zaseda sistematični del, kjer je na dveh straneh predstavljena vsaka izmed obravnavanih vrst, grafično in z besedilom. Ob koncu se zvrstijo še poglavja, kjer so predstavljeni neredni gnezdilci, novosti, zabeležene v šestih letih od zaključka terenskega dela do zaključka redakcije knjige, seznam in status vseh vrst, opaženih na Štajerskem v obdobju 1800-1997, razlaga manj znanih pojmov, uporabljenih v knjigi, in literatura.

Terensko delo za atlas je potekalo med letoma 1981 in 1990. Sodelovalo je 205 pretežno amaterskih ornitologov. Metoda dela je bila povzeta po metodi evropskega kartiranja, s katero smo kartirali ptice tudi v Sloveniji, a z nekaterimi spremembami.

Morda najočitnejša med njimi je zbiranje podatkov o nadmorskih višinah gnezdilcev, kar je za pretežno gorato avstrijsko Štajersko več kot smiselno. Drugačna od evropske je bila kartirna mreža. Popisni pravokotnik je meril okoli 2,3 km (polje, ki ga omejujeta 1 geografska minuta dolžine in širine). Pri obdelavi so petnajst pravokotnikov združili v enega. Tako je osnovni pravokotnik pri obdelavi meril 34,2 km (polja, omejena z linijami na vsake 5 minut geografske dolžine in 3 minute geografske širine).

Prek 16.000 km veliko deželo je pokrilo 546 pravokotnikov. Zbranih je bilo 115.972 podatkov (en podatek = vrsta/lokacija/datum) o 175 vrstah. Kot gnezdilce jih obravnavajo 159.

Kopico zanimivosti izvemo tudi v poglavju o splošnih značilnostih ornitofavne. Na območjih z nadmorsko višino do 1000 m gnezdi prek 100 vrst, višje ko se pomikamo, pa število gnezdilcev hitro upada. Nad 2000 m višine gnezdi le še 20 vrst ptic, nad 2500 pa manj kot 10. Vrste, ki živijo v največ pravokotnikih so, ščinkavec, vrbja listnica, taščica, šmarica in črnoglavka.

Zanimiva je tudi primerjava vrstne pestrosti ptic obravnavanega območja z 12 drugimi območji v alpskem prostoru. Štajerska se izkaže kot relativno revna dežela, nasprotno pa Slovenija (avtorji so podatke vzeli iz slovenskega atlasa gnezdilcev, v tej konkurenci zasede kar drugo mesto).

V sistematičnem delu so vrste predstavljene s štirimi grafičnimi predlogami in besedilom, ki opisuje razširjenost vrste, njeno značilno življenjsko okolje, gostoto v posameznih področjih (podatki so večinoma vzeti iz literature, saj izbrana metoda zbiranja podatkov teh ocen ne omogoča) in ogroženost. Zmanjševanje števila gnezdečih parov ogroženih vrst je pogosto predstavljeno kronološko.

Grafično so predstavljeni zemljevidi razširjenosti (na žalost le s kvalitativnimi podatki), stopnja ogroženosti v Avstriji in na Štajerskem, fenologija in višinska razširjenost. **Predvsem slednja je zanimiv pristop k predstavitvi podatkov atlasa goratih območij tudi v tretji dimenziji. Vsaka vrsta je predstavljena tudi z barvno fotografijo in črno-belo risbo.**

Ocenjujem, da je atlas gnezdilke avstrijske Štajerske dokaj temeljito delo. Razširjenost ptic opiše dobro in pregledno tako geografsko, višinsko in časovno. Kar pogrešam, je le bolj ali manj objektivna ocena velikosti gnezdeče populacije. Številnost osebkov posamezne vrste je namreč najslabše poznan segment poznavanja ptic v Evropi in zato menim, da mora danes vsak podoben projekt vsebovati tudi ocene - če že ne v absolutni, pa vsaj v relativni obliki. Za nas, Slovence, pa ima knjiga seveda že poseben pomen, saj je celotna južna meja obravnavanega območja istočasno tudi velik del naše severne meje.

Davorin Tome

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Skrivnostna fotografija iz 87-88 številke *Acrocephalus* izkušenejšim opazovalcem ptic ni povzročila posebnih težav. Čigro v svatovskem perju, počivajočo na količku pač ni težko prepoznati. Prepričan sem, da je velika večina reševalcev fotografske uganke čigro določila po - recimo temu "primarnih" določitvenih znakih: črna glava, bel pas v zloženi peruti in rdeče noge.

Katera vrsta je to? Can you identify the species?